

BUSINESS LOGISTICS

กำเนิดและความหมาย

นักปราชญ์กรีกโบราณเช่น Aristotle หรือ Euclid ได้นำคำว่า "logic" และ "logistic" มาใช้เพื่อหมายถึงการให้เหตุผลหรือการคิดซึ่งใช้วิธีการแตกต่างกัน

"Logic" ตามความหมายในพจนานุกรมนั้น หมายถึงการใช้คำและประโยคเป็นเครื่องมือหรือเทคนิคในการคิด ส่วน "Logistic" นั้น หมายถึงการคิดเช่นกันแต่โดยใช้เครื่องหมายหรือตัวเลขในคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือหรือเทคนิคในทางคิด

ส่วนคำ "Logistics" ซึ่งเป็นคำพหูพจน์ของ "Logistic" ตามความหมายคำนี้ วิทยาการ คำนุศาสตร์ "Logistics" หมายถึงการให้เหตุผลโดยเฉพาะการใช้คณิตศาสตร์ มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อใช้ในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการประสานงาน ระหว่างกำลังคน วัสดุและโรงทหารที่สลับซับซ้อนและเกี่ยวพันกัน เพราะว่า Military logistics เป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่งร่วมกับยุทธวิธี (tactics) และกลยุทธ์ (strategies) ที่จะทำให้ออกทัพ ดำเนินการสู้รบและมีชัยในสนามรบ

ทั้ง ๆ ที่กิจกรรมต่าง ๆ ในด้าน Logistics นั้น ได้ดำเนินมานานเท่าประวัติของมนุษย์เอง ก็ว่าเมื่อมนุษย์สามารถผลิตสินค้ามากเกินกว่าที่ตนเองจะบริโภคได้ในที่ ๆ ทำการผลิต เช่น ผลไม้ เนื้อสัตว์ ไม่ว่าที่นั้นจะเป็นหุบเขา ชายป่า หรือในถ้ำ และรู้จักเก็บไว้หรือขนย้ายไปเก็บไว้บริโภคในอนาคต เมื่อนั้นกิจกรรมของ Logistics ได้เกิดขึ้น เพียงแต่ยังมีได้นำคำ ๆ นี้มาใช้เท่านั้น

ต่อมาในค่านธุรกิจได้นำคำว่า "logistics" มาใช้เพราะเห็นว่ามีหน้าที่คล้ายคลึงกัน โดยเรียกว่า "Business logistics" ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน คือเป็นขบวนการให้เหตุผล โดยใช้คณิตศาสตร์เข้ามาช่วย ความมุ่งหมายของการใช้คำนี้ก็คือ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประสานงานระหว่างการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบเข้ามาในโรงงาน การเก็บรักษาวัตุดิบ การจัดการเกี่ยวกับสินค้าที่อยู่ในระหว่างการผลิตและการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาสินค้าสำเร็จรูป การเคลื่อนย้ายสินค้าสำเร็จรูปออกไปให้แก่ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลที่สุด โดยเสียเวลาและค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดและยังทำความพอใจแก่ลูกค้าด้วย

Denenholz ได้เทียบหน้าที่ที่คล้ายคลึงกันระหว่าง Business และ military logistics ให้เห็นชัด เขากล่าวว่า นักยุทธศาสตร์ (strategists) เป็นผู้วางแผนการรบทั้งหมดและได้

อนุมานวัตถุดิบประสงค์และวางแผนในการจัดซื้อในขั้นต่าง ๆ นักยุทธศาสตร์เหล่านี้คล้ายคลึงกับนักวางแผนในองค์การตลาด ซึ่งรวมทั้งวิจัยตลาดการจัดการด้านสินค้า การโฆษณาและนำสินค้าออกจำหน่าย ส่วนนักยุทธวิธี (tacticians) เป็นผู้นำแผนการที่นักยุทธศาสตร์ได้วางไว้ดำเนินการไปให้สำเร็จวัตถุประสงค์ Tacticians เหล่านี้เทียบเสมือนกับฝ่ายจัดการขาย Tacticians ด้านธุรกิจจะซื้อวัตถุดิบและดำเนินการผลิตให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป ส่วน Logisticians จะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบและทำการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบไปสู่เป้าหมายที่นักยุทธศาสตร์ได้วางไว้ในเวลาที่ต้องการซึ่งเทียบได้กับด้านธุรกิจคือ การจัดการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบในปริมาณตามที่นักวางแผนต้องการและเคลื่อนไป ณ จุดที่ ๆ tacticians กำลังดำเนินการผลิต

ฉะนั้นพอสรุปถึงความหมายของ "Business logistics" ของธุรกิจหนึ่ง ๆ ว่าหมายถึงการไหลของวัตถุดิบเริ่มจากการจัดหาวัตถุดิบไปถึงการนำสินค้าสำเร็จรูปไปส่งให้แก่ผู้บริโภครายสุดท้าย

การไหลของวัตถุดิบเข้าสู่ผู้ผลิตนั้น เรียกว่า Physical-supply ส่วนการไหลของสินค้าสำเร็จรูปไปสู่ผู้บริโภครายสุดท้ายนั้นเรียกว่า physical-distribution

ปัจจัยสำคัญของระบบ physical-distribution * มีดังนี้

1. สินค้าคงคลัง (Inventory) มีไว้เพื่อที่จะเสนอขายแก่ลูกค้าในยามที่เขาต้องการ
2. การขนส่ง (Transportation) ลักษณะที่สำคัญของระบบการขนส่งคือ ค่าใช้จ่าย ความรวดเร็ว บริการที่เชื่อถือได้ของการขนส่ง
3. คลังสินค้าและการจัดการ (Warehousing and material handling) ได้แก่เงินทุนที่ลงไปในการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายสินค้าต่างๆ เข้าและออกจากคลังสินค้า
4. การคมนาคมและ data processing (Communication and data processing) ได้แก่การรวบรวม order ต่าง ๆ การรวมหน่วยงานต่าง ๆ และการควบคุมของระบบ physical distribution

*หลักการของ physical supply และ physical distribution นั้นคล้ายคลึงกัน เพียงแต่ต่างกันตรงลักษณะของสินค้าเท่านั้น.

ประวัติวิวัฒนาการของ PHYSICAL-DISTRIBUTION

การวิวัฒนาการของความสามารถในค้ำ physical-distribution มีอิทธิพลต่อชีวิต ค้ำสังคมและค้ำการเมืองอย่างมาก การวิวัฒนาการของความสามารถเหล่านี้สำคัญมากในการเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจาก primitive ไปสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ซึ่งมีเครื่องมือเครื่องใช้ ทำการผลิตทีละมาก ๆ ความสามารถในการค้ำ physical-distribution นั้น จำเป็นสำหรับการวิวัฒนาการของการผลิตอย่างชำนาญประจำท้องถิ่นและการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นรากฐานของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

การขยายตัวของระบบและความสามารถของ logistics ได้ช่วยเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ เข้าด้วยกัน นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่รัฐบาลระดับชาติได้ลงทุนทางค้ำ logistics โดยเฉพาะการขนส่งทั้งในค้ำทางหลวง รถไฟ ล้ำคลอง เพื่อการขนส่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้หลาย ๆ ประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของ physical-distribution โดยได้พยายามปรับปรุงระบบคมนาคมให้ดีขึ้น เช่น ไปรษณีย์ โทรศัพท โทรเลข

นอกจากนี้การขยายตัวของความสามารถในค้ำ physical-distribution ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายในโครงสร้างของตลาดและสถาบันทางเศรษฐกิจ การค้าสมัยเริ่มแรกของชาวยุโรปกับชาวตะวันออกนั้นสนใจแก่พวก ชา เครื่องเทศ ไหม ซึ่งมีมูลค่ามาก และมีน้ำหนักและกินที่น้อย ต่อมาเนื่องจากการวิวัฒนาการเส้นทางเดินเรือและความสามารถในการค้ำขนส่งได้ส่งเสริมการค้าให้เจริญขึ้น ถึงขั้นที่สามารถขนส่งสินค้าที่กินที่ เช่น เมล็ดข้าว น้ำมัน เนื้อสัตว์ ปริมาณมาก ๆ ไปสู่ยุโรปและอเมริกาเหนือ

วิวัฒนาการการขยายปลีกในค้ำเมืองของประเทศที่เจริญแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศต่าง ๆ ในยุโรป และแม้ในกรุงเทพฯ ได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนของ physical-distribution คือระบบการสื่อสารภายในค้ำ ทำให้มี department store ใหญ่ ๆ เกิดขึ้น เช่น Macy's ใน New York และห้าง Central ในพระนคร นอกจากนี้ physical-distribution ที่ดีขึ้นมานั้นยังช่วยให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้ทั่วประเทศ เช่น สินค้าผงซักฟอก และยาสีฟันบางชนิด

การวิวัฒนาการในค้ำ logistics ที่แล้ว ๆ มานี้ ส่วนมากเป็นการวิวัฒนาการเทคนิคค้ำขนส่งในปัจจุบันเนื่องจาก technology ใหม่ ๆ ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน

ระบบ physical-distribution ทุกปัจจัย เช่นระบบการควบคุมสินค้าขึ้นโดยการใช้ computers มีเครื่องมือเครื่องใช้และเทคนิคใหม่ ๆ เช่น ใช้เครื่องทุ่นแรงที่มีประสิทธิภาพในการขนส่งย้ายสินค้าขึ้นหรือลงเรือและเข้าและออกจากคลังสินค้า ใช้วัสดุที่ค้นพบใหม่ ๆ ในการหีบห่อ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ใช้ total system concept ในการศึกษาาระบบ physical-distribution เนื่องจากทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์และกระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน technological ใหม่ ๆ ทำให้เกิดตลาดใหม่ ๆ และทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และสามารถบริการแก่ลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว เชื่อถือได้และอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ในขณะเดียวกัน ความต้องการในด้านการตลาดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบ physical-distribution ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหมุนเวียนอยู่เช่นนั้น และต่างเป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน

อรุณลักษณ์ วิทยวิจิตร

Bibliography

- Denenholz, Richard S., "Physical Distribution as a New Staff Function in Marketing", in Frank M. Bass. (ed.) *The Frontiers of Marketing Thought & Science*. Chicago : American Marketing Association, 1957.
- Heskett, J.L., Ivie, Robert M., and Glaskowsky, Jr., Nicholas A. *Business Logistics: Management of Physical Supply and Distribution* New York: The Ronald Press Company, 1964.
- Magee, John F. *Physical-Distribution Systems*. New York: McGraw-Hill Book Company, 1967.
- Marks, Norton E., and Taylor, Robert Martion. (ed.) *Marketing Logistics: Perspectives and Viewpoints* New York: John Wiley & Sons, Inc., 1967.
- Plowman, E. Grosvenor. *Elements of Business Logistics*. Stanford, California : Stanford University, Graduate School of Business, 1964.